

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 486/2016-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Dianou Treščákovou, PhD., advokátska kancelária, Thurzova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 197/1992 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 197/1992 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý [REDACTED] uhradiť trovy konania v sume 448,02 € (slovom štyristoštyridsaťosem eur a dva centy) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Diany Treščákovvej, PhD., advokátska kancelária, Thurzova 6, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 486/2016-17 zo 17. augusta 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Dianou Treščákovou, advokátska kancelária, Thurzova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných (ďalej len „dohovor“) slobôd postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 197/1992. Vo zvyšnej časti namietaného porušenia označených práv postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 180/2010 a sp. zn. 4 Co 225/2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 M Cdo 18/2011 odmietol ústavný súd sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je odporcom v konaní o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedenom okresným súdom pod sp. zn. 34 C 197/1992 na základe návrhu navrhovateľky, ktorý bol doručený vtedajšiemu Mestskému súdu v Košiciach (ďalej len „mestský súd“) 11. septembra 1989.

Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom sp. zn. 34 C 197/1992 z 15. marca 2010 tak, že určil, ktoré hnutelné veci patria do výlučného vlastníctva niektorého z účastníkov konania, a navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 33 844,175 €. Uvedená suma vychádzala zo skutočnosti, že predmetom vypořádania bol aj členský podiel v bytovom družstve ako pôvodné spoločné majetkové právo manželov. Keďže po zániku manželstva rozvodom sa výlučnou členkou bytového družstva a výlučnou užívateľkou nájomného bytu stala navrhovateľka (rozsudok mestského súdu č. k. 20 C 425/1989-7 z 15. mája 1989), sťažovateľovi ako odporcovi priznal okresný súd polovicu trhovej hodnoty členského podielu. Vychádzal pritom z hodnoty členského podielu *„v dobe rozhodovania súdu, kedy bol v stave, v akom bol v dobe zániku spoločného členstva bývalých manželov v družstve“*.

Na odvolanie navrhovateľky krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 180/2010-321 z 27. januára 2011 prvostupňový rozsudok okresného súdu potvrdil.

Na podnet navrhovateľky generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal proti odvolaciemu rozsudku krajského súdu mimoriadne dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením z 28. mája 2013 v konaní sp. zn. 6 M Cdo 18/2011 tak, že odvolací rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k právnomu názoru, podľa ktorého *„pokiaľ je predmetom vypořádania členský podiel v bytovom družstve, ktorý už pripadol na základe rozhodnutia súdu iba jednému z manželov ako výlučnému členovi družstva (v danej veci žalobkyni), pri jeho oceňovaní nemožno vychádzať z ceny tohto podielu v dobe jeho vypořádania“*.

Následne krajský súd uznesením č. k. 4 Co 225/2013-353 z 23. apríla 2015 prvostupňový rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že *„okresný súd následne rozsudkom sp. zn. 34 C 197/1992 z 5. novembra 2015 – teda 26 rokov od začatia konania – opätovne rozhodol o vypořádání BSM, a to diametrálne odlišným spôsobom ako v prvom rozsudku... Hodnotu členského podielu potom zistil k 31. októbru 1989, kedy zanikol spoločný nájom družstevného bytu a spoločné členstvo účastníkov v družstve. Dôsledkom uvedeného je stav, že nielen, že sťažovateľ nedostane od navrhovateľky na vyrovnanie podielov primeranú*

a spravodlivú sumu, ale je to on, kto má doplatiť sťažovateľke – ktorá ako výlučná členka družstva nadobudla vlastníctvo bytu bez vyrovnania sťažovateľa za zanedbateľnú sumu – okresným súdom určenú sumu na vyrovnanie.“.

Zároveň sťažovateľ informuje, že po doručení písomného vyhotovenia prvostupňového rozsudku proti nemu podá odvolanie a bude zvažovať eventuálne aj podanie ďalších opravných prostriedkov. Uvádza, že *„to však bude mať opäť za následok predĺženie stavu právnej neistoty ohľadne vyporiadania BSM, v ktorom sa sťažovateľ prevažne vinou všeobecných súdov nachádza už viac ako 26 rokov“.*

V odôvodnení sťažnosti sťažovateľ rekapituluje procesný priebeh konania, poukazuje na obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu a informuje, že ústavný súd už nálezom zo 17. januára 2008 vo veci sp. zn. IV. ÚS 261/07 vyslovil porušenie základného práva navrhovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v predmetnom konaní.

Podľa názoru sťažovateľa za celkovú dĺžku konania sú zodpovedné aj krajský súd a najvyšší súd, pretože *„konanie o mimoriadnom dovolaní na najvyššom súde trvajúce približne 1 a ½ roka a taktiež následné odvolacie konanie na krajskom súde trvajúce viac ako 1 a ½ roka – to všetko po viac než dvadsiatich rokoch trvania sporu – nespĺňajú požiadavky na rozhodnutie v primeranej lehote a bez zbytočných prieťahov“.* Najvyššiemu súdu sťažovateľ vytýka predĺženie konania aj v dôsledku jeho právneho názoru na dobu rozhodnú pre určenie hodnoty vyporiadavaného členského podielu.

Sťažovateľ uvádza, že „síce osobne nepodal sťažnosť predsedovi súdu na zbytočné prieťahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch, avšak za situácie, keď ústavný súd skorším nálezom sp. zn. IV. ÚS 261/07 zo 17. januára 2008 prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prieťahov, táto nemohla splniť ten účel, ktorý s ňou bol spájaný. Navyiac, takúto sťažnosť predsedovi súdu podľa aktuálnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva... nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy...“.

V závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konania a vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 197/1992, postupom Krajského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 180/2010 a neskôr pod sp. zn. 4 Co 225/2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 M Cdo 18/2011 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie spolu v sume 15 000 Eur (slovom pätnásťtisíc eur), z čoho sumu 10 000 € mu je povinný zaplatiť Okresný súd Košice I, sumu 1 000 € mu je povinný zaplatiť Krajský súd Košice a sumu 4 000 € mu je povinný zaplatiť Najvyšší súd Slovenskej republiky, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť na účet JUDr. Diany Treščákovej, PhD. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 24. októbra 2016 okresný súd uznal, že posudzované konanie je poznačené neefektívnym postupom okresného súdu, ako aj obdobia nečinnosti, zároveň však zdôraznil, že podiel na neprimeranej dĺžke konania majú aj jeho účastníci, ktorí sa podľa vyjadrenia okresného súdu nezúčastnili viacero nariadených termínov pojednávania a tiež viac krát žiadali o jeho odročenie pre účely uzavretia mimosúdnej dohody, ku ktorej napokon nikdy nedospeli. Uvedenú okolnosť pasivity účastníkov konania žiada okresný súd zohľadniť pri určení výšky potenciálneho finančného zadosťučinenia pre sťažovateľa. Okresný súd poukázal aj na objektívne okolnosti, ktoré podľa jeho názoru mali negatívny dopad na plynulosť predmetného konania, a to na vynútené zmeny v osobe zákonného sudcu, ktoré si vyžiadali opätovné naštudovanie spisového materiálu, ako aj na neprimeranú zaťaženosť príslušného súdneho oddelenia, ktorá vo všeobecnosti zákonným sudcom objektívne bráni zabezpečiť rýchle prejednanie im pridelenej agendy. Napokon okresný súd uviedol aj ďalšie

skutočnosti, ktoré sa podpísali na doterajšej neprimeranej dobe konania, ktoré ale podľa jeho názoru nemožno pripísať na vrub okresnému súdu. Okresný súd na tomto mieste poukázal na dobu dvoch rokov a šiestich mesiacov, počas ktorých sa vec sťažovateľa nachádzala na odvolacom súde, a tiež na dovolacie konanie, na ktorom sa vec nachádzala jeden rok a deväť mesiacov.

Okresný súd v závere svojho stanoviska prezentoval súhlas s upustením od ústneho prejednávania veci.

Vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu doručenom ústavnému súdu 16. novembra 2016 sťažovateľ v podstate zotrval na dôvodoch ním podanej sťažnosti a zdôraznil, že celková dĺžka doterajšieho konania „27 rokov“ je neakceptovateľná a už sama vypovedá o porušení sťažovateľových práv. Sťažovateľ na obranu k okolnostiam svojej pasivity – neúčasti na viacerých termínoch pojednávania, na ktorú poukázal okresný súd, argumentoval takto: *„Skutočnosť, že sa sťažovateľ najmä v deväťdesiatych rokoch nezúčastnil viacerých pojednávanií totiž bola vyvolaná tým, že nemal stále trvalé bydlisko, keďže bol nútený opustiť byt na [redacted] v [redacted] a preto mu zásielky súdu neboli vždy zákonným spôsobom doručené.“*

Vo vyjadrení prezentoval sťažovateľ súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis okresného súdu, ako aj vyjadrenia účastníkov konania a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Navrhovateľka podala na mestskom súde 11. septembra 1989 návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a na vydanie vecí, pričom následne zobrala návrh späť v časti vydania vecí. Uznesením sp. zn. 14C 429/90 z 11. novembra 1991 okresný súd konanie v časti návrhu na vydanie vecí konanie zastavil a návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vylúčil na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 34 C 197/92.

Okresný súd nariadil pojednávanie na 23. marec 1992, pričom pojednávanie sa z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa neuskutočnilo.

Okresný súd nariadil pojednávanie na 1. jún 1992, pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti sťažovateľa a svedka.

Okresný súd nariadil pojednávanie na 31. marec 1995, pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa.

Okresný súd vykonal 28. apríla 1995 pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania. Uznesením okresného súdu z 5. júna 1995 bol vo veci ustanovený znalec, ktorý vypracovaný znalecký posudok predložil 6. decembra 1995. Následne okresný súd rozhodol o priznaní odmeny pre znalca až uznesením z 29. septembra 1997.

Okresný súd vykonal 1. decembra 1998 pojednávanie, ktorého sa sťažovateľ nezúčastnil.

Okresný súd určil termín pojednávania na 26. marec 1999, toto sa však neuskutočnilo z dôvodu neúčasti oboch účastníkov konania a svedka.

Dňa 29. júna 1999 bol okresnému súdu doručený doplnok k znaleckému posudku.

Okresný súd vykonal 9. júla 1999 pojednávanie, ktorého sa nezúčastnil sťažovateľ a ktoré bolo odročené pre účely nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania z podnetu navrhovateľky. Okresný súd pribral znalca uznesením z 11. augusta 2000. Znalecký posudok bol okresnému súdu predložený až 22. apríla 2002.

Okresný súd určil termín pojednávania na 25. november 2003, toto sa však neuskutočnilo z dôvodu neúčasti sťažovateľa.

Pojednávanie určené na 23. marec 2004 sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti oboch účastníkov konania, pričom právna zástupkyňa jedného z účastníkov žiadala o poskytnutie lehoty dvoch mesiacov pre účely pokusu o uzavretie mimosúdnej dohody .

Pojednávanie určené okresným súdom na 17. júl 2007 sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti oboch účastníkov konania.

Pojednávanie určené okresným súdom na 16. október 2007 sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti oboch účastníkov konania.

Okresný súd uznesením z 23. apríla 2008 nariadil vo veci znalecké dokazovanie. Z dôvodu obštrukcií na strane navrhovateľky, ktorá neposkytla znalcovi súčinnosť, a to ani na opätovné výzvy znalca a okresného súdu, bol znalecký posudok okresnému súdu predložený až 21. januára 2009.

Okresný súd určil termín pojednávania na 25. jún 2009, uvedený termín bol však na žiadosť sťažovateľa odročený na 8. október 2009.

Pojednávanie uskutočnené 14. decembra 2009 bolo odročené z dôvodu technickej poruchy zariadenia v pojednávacej miestnosti.

Na pojednávaní vykonanom 15. marca 2010 bol vydaný rozsudok o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. O odvolaní navrhovateľky nadriadený súd svojím rozsudkom z 27. januára 2011 rozhodol tak, že prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora bol uznesením najvyššieho súdu z 28. mája 2013 druhostupňový rozsudok zrušený a vec vrátená odvolaciemu súdu. Uznesením druhostupňového súdu z 23. apríla 2015 bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Spisový materiál bol okresnému súdu predložený 7. mája 2015.

Na pojednávaní vykonanom 5. novembra 2015 vydal okresný súd rozsudok o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Sťažovateľ napadol rozsudok odvolaním a spisový materiál bol predložený na rozhodnutie nadriadenému súdu.

Ústavný súd zistil, že v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa bolo konanie síce pred okresným súdom ukončené, avšak o podanom odvolaní nadriadený súd do času prejednávania sťažnosti sťažovateľa pred ústavným súdom nerozhodol.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť (1), ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania (2) a napokon aj postup okresného súdu (3).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že v sporoch o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa na všeobecných súdoch vytvorila stabilná judikatúra, ktorá obsahuje metodicky postup pri dokazovaní, ako aj riešenie právnych otázok.

Pre rozhodnutie súdu vo veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je potrebné predovšetkým určiť okruh vecí tvoriacich jeho predmet, zistiť ich hodnotu ku dňu zániku manželstva a napokon rozhodnúť o jeho vyporiadaní. Pri oceňovaní vecí v konaní o vyporiadanie ide spravidla o posúdenie skutočností, ktoré si vyžadujú odborné znalosti, a preto vyvstáva potreba ustanovenia znalca.

Faktickú zložitosť veci nie je ani v takomto konaní možné vylúčiť a mohla byť vyvolaná počtom a povahou vecí tvoriacich predmet bezpodielového spoluvlastníctva

manželov, súhlasným alebo nesúhlasným stanoviskom účastníkov konania o veciach tvoriacich predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako aj potrebou znaleckého dokazovania, prípadne kontrolného znaleckého dokazovania na stanovenie hodnoty týchto vecí ku dňu zániku manželstva.

Ústavný súd je toho názoru, že vzhľadom na množstvo vykonaných úkonov (najmä výsluchy svedkov) a realizované znalecké dokazovanie komplikovanejšieho charakteru treba hodnotiť posudzované konanie okresného súdu ako zložité po faktickej stránke.

Ústavný súd však nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali konanie trvajúce takmer dvadsaťsedem rokov. Skutočnosť faktickej zložitosti veci preto ústavný súd pri hodnotení okolností daného prípadu ďalej posudzoval s prihliadnutím na spôsob, akým okresný súd v priebehu konania postupoval.

2. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd zistil okolnosti signalizujúce pasivitu zo strany sťažovateľa ako účastníka konania. Bola zaznamenaná neprítomnosť sťažovateľa na značnom počte termínov vykonávaného pojednávania (desaťkrát), kde v mnohých prípadoch neprítomnosť sťažovateľa zmarila možnosť prejednávania veci a svoju neprítomnosť v niektorých prípadoch sťažovateľ ani neospravedlnil. Okrem toho došlo v ďalšom prípade k odročeniu pojednávania na žiadosť sťažovateľa odôvodnenú pracovnou zaneprázdnenosťou, teda okolnosťou subjektívneho charakteru. S obhajobou sťažovateľa, ktorú sa pokúsil v tomto smere ústavnému súdu predostrieť, a síce že v čase prejednávania veci nemal stále trvalé bydlisko, a písomnosti mu preto neboli „zákonne“ doručené, nemožno súhlasiť. Ako účastník konania mal sťažovateľ povinnosť vytvoriť na svojej strane predpoklady na doručovanie písomností konajúceho súdu, teda vždy oboznámiť konajúci súd bez zbytočného odkladu so svojou aktuálnou adresou. Požadovať od konajúceho súdu vykonávanie vlastného šetrenia pobytu účastníka, tak ako by si to sťažovateľ predstavoval, je neakceptovateľné.

Zároveň však ústavný súd dodáva, že uvedené negatívne momenty na strane sťažovateľa nevylučujú zodpovednosť okresného súdu za závažné nedostatky v postupe konania, tak ako sú popísané v bode 3 uvedenej časti nálezu ústavného súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu.

V prvotnej fáze konania zaznamenal ústavný súd rozsiahle obdobie nečinnosti okresného súdu kvantifikovateľné dobou až jedného roka a ôsmich mesiacov, keď tento nekonal bez existencie zákonnej prekážky. Ide o obdobie od 6. decembra 1995, keď bol okresnému súdu zo strany znalca predložený vypracovaný znalecký posudok, do 29. septembra 1997, keď okresný súd rozhodol o odmene znalca.

Ďalším obdobím nečinnosti okresného súdu v rozsahu minimálne jedného roka je poznačený úsek konania od 11. augusta 2000, keď ustanovil okresný súd vo veci ďalšieho znalca, do 22. apríla 2002, keď predložil znalec okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok. Bolo úlohou okresného súdu využiť všetky procesné prostriedky vrátane poriadkových opatrení na zabezpečenie splnenia povinností znalcom v určenej, prípadne primeranej dobe.

Doterajšia dĺžka konania aj po zohľadnení doby odvolacieho a dovolacieho konania, ktorú nemožno pripísať na vrub okresnému súdu, svedčí o tom, že okresný súd nepostupoval efektívne a dôsledne, nezorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej.

Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústreďená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na neefektívnosť postupu okresného súdu, ktorý na obštrukcie navrhovateľky znemožňujúce znalcomi vypracovať znalecký posudok nereagoval s dostatočnou intenzitou, a nezabránil tak sťažovaniu postupu konania.

Neefektívnosť jeho postupu tiež potvrdzuje zrušujúce uznesenie dovolacieho súdu, kde ako výhradu zdôvodňujúcu zrušenie rozsudkov prvostupňového a druhostupňového súdu najvyšší súd uviedol nesprávne právne posúdenie veci.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu vo veci sťažovateľa vedúcemu k zrušeniu jeho rozsudku došlo k zbytočnému predĺženiu súdneho konania.

K obrane okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení súdu a s tým súvisiacou jeho neprimeranou zaťaženosťou predstavujúcou podľa okresného súdu objektívne okolnosti majúce negatívny dopad na plynulosť konania vo veci sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavazujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Ústavný súd konštatuje, že zásadným faktorom, ktorý mal popri popísanej pasivite sťažovateľa negatívny dopad na súvislý priebeh posudzovaného konania, bol postup okresného súdu a zbytočné prietahy, ktorých sa dopustil v dôsledku zistených období nečinnosti, ako aj svojím neefektívnym postupom.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd tak dospel k záveru, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd síce konštatoval porušenie základného práva s'ťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak v čase rozhodovania ústavného súdu bolo konanie pred okresným súdom ukončené, preto nebolo potrebné formulovať osobitný príkaz ku konaniu bez zbytočných priet'ahov. Tu ústavný súd pripomína, že aj v prípade potenciálneho vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie na základe výsledku odvolacieho konania pre okresný súd povinnosť konať bez priet'ahov vyplýva priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúcich s'ťažovateľovi rýchly a plynulý priebeh konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil s'ťažovateľ neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania a potrebou završenia ochrany jeho práv. Vychádzajúc z týchto skutočností považoval s'ťažovateľ za primeranú výšku finančného zadosťučinenia sumu 10 000 €.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku posudzovaného konania, ako aj na charakter neodôvodnenej nečinnosť a tiež neefektívneho postupu okresného súdu, berúc do úvahy pasivitu sťažovateľa ako účastníka konania, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 8 000 €, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku nálezu.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorú vyčíslil sumou 448,02 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2014, ktorá predstavovala sumu 839 €, ako aj za prvý polrok roku 2015, ktorá predstavovala sumu 858 €.

Úhradu priznal ústavný súd za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (dva úkony) a 2016 (jeden úkon) [prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu] v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z toho za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 €, k tomu tiež režijný paušál v sume 8,39 €, za právny úkon vykonaný v roku 2016 odmena 143 €, k tomu tiež režijný paušál 8,58 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za tri úkony právnych služieb vykonaných v roku 2015 a 2016. Za tieto tri úkony právnej služby predstavuje celková priznaná odmena vrátane režijného paušálu sumu 448,02 €

Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 448,02 €, ktorú sťažovateľ požadoval (bod 3 výroku nálezu).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016